

პრიორიტეტულ სფეროებში არსებული მდგომარეობა 2020 წლისთვის

დალი სილაგაძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი

THE SITUATION IN THE PRIORITY AREAS BY 2020

Dali Silagadze,

Associate Professor

Akaki Tsereteli State University

RESUME

Over the years, the Georgian government has implemented significant measures for rural development, although rural development at the level of state policy was first established in 2017.

The strategy presents three priority areas: Economy and competitiveness; Social conditions and standard of living; . Environmental protection and sustainable management of natural resources.

The paper includes detailed information on rural development in Georgia.

Thus, in conclusion, we want to say that despite the pandemic, the Government of Georgia has taken significant measures for rural development, accordingly developed the Rural Development Strategy of Georgia for 2017-2020 and developed the Action Plan for 2018-2020. In this process, the support of the European Union under the European Neighborhood Program for Rural and Agricultural Development (ENPARD) is noteworthy.

საკვანძო სიტყვები: პრიორიტეტული, სფეროები, სტრატეგია, ამოცანები, აქტივობები.

* * * *

წლების განმავლობაში საქართველოს მთავრობა მნიშვნელოვან ღონისძიებებს ახორციელებდა სოფლის განვითარების მიზნით, თუმცა სახელმწიფო პოლიტიკის დონეზე სოფლის განვითარება პირველად 2017 წელს ჩამოყალიბდა. შესაბამისად, საქართველოს მთავრობამ შეიმუშავა საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წლების სტრატეგია (შემდგომში სტრატეგია) და 2017 წლის სამოქმედო გეგმა, რაც წინ გადადგმული ნაბიჯია საქართველოს ევროკავშირთან დაახლოების გზაზე. აგრეთვე, შემუშავებულია სტრატეგიის 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმა. ამ პროცესში აღსანიშნავია ევროკავშირის მხარდაჭერა, ევროკავშირის სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამის (ENPARD) ფარგლებში. სტრატეგიაში გათვალისწინებულია საქარ-

თველოს მთავრობის პრიორიტეტები და ყველა იმ სექტორული თუ მულტისექტორული განვითარების მიმართულება, რომლებიც კავშირშია სოფლის განვითარებასთან. სტრატეგიაში წარმოდგენილია სამი პრიორიტეტული მიმართულება: ეკონომიკა და კონკურენტუნარიანობა; სოციალური პირობები და ცხოვრების დონე; გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა. სტრატეგიის 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმა 2020 წლისთვის მოიცავს 63 აქტივობას. 2020 წელს, 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმის მიხედვით, გათვალისწინებული იყო აქტივობების დაფინანსება საერთო ბიუჯეტით 701,558,500 ლარი, ხოლო საანგარიშო პერიოდში ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 854,938,600 ლარი.

განვიხილოთ პრიორიტეტული სფეროები, მათი ამოცანები, აქტივობების რაოდენობები, 2020 წლის საპროგნოზო ბიუჯეტი და 2020 წლის ბიუჯეტის შესრულება.

პირველი პრიორიტეტული სფერო: ეკონომიკა და კონკურენტუნარიანობა, პირველი ამოცანა- ფერმერული საქმიანობის ეკონომიკური გაჯანსაღება, რესტრუქტურირება და მოდერნიზაცია დივერსიფიკაციისა და ეფექტიანი მიწოდების ჯაჭვის განვითარების მეშვეობით. აქტივობების რაოდენობა 14; 2020 წლის საპროგნოზო ბიუჯეტი 232,045,400 ლარი; 2020 წლის ბიუჯეტის შესრულება 218,686,400.

მეორე ამოცანა- სოფლის მეურნეობის დივერსიფიკაცია, სოფლის მეურნეობასთან დაკავშირებული ღირებულებათა ჯაჭვის გაძლიერებით და მდგრადი არა სასოფლო-სამეურნეო მიმართულების განვითარების საშუალებით. აქტივობების რაოდენობები 5; 2020 წლის საპროგნოზო ბიუჯეტი 4,000,000 ლარი; 2020 წლის ბიუჯეტის შესრულება 3,200,000 ლარი.

მესამე ამოცანა- სოფლად ტურიზმისა და შესაბამისი ტურისტული პროდუქტების განვითარება სოფლის სპეციფიკისა და უნიკალური კულტურული იდენტობის საფუძველზე. აქტივობების რაოდენობა 5; 2020 წლის საპროგნოზო ბიუჯეტი 16,142,000 ლარი; 2020 წლის ბიუჯეტის შესრულება 19,862,500 ლარი.

მეორე პრიორიტეტული სფერო: სოციალური პირობები და ცხოვრების დონე, პირველი ამოცანა- ცნობიერების ამაღლება ინოვაციების და მენარმეობის მიმართულებით. ასევე, თანამშრომლობის წახალისება უნარ-ჩვევების განვითარებისა და დასაქ-

მეზის ხელშეწყობით (განსაკუთრებით ახალგაზრდებისა და ქალებისათვის), აქტივობების რაოდენობა 7; 2020 წლის საპროგნოზო ბიუჯეტი 16,142,000 ლარი; 2020 წლის ბიუჯეტის შესრულება 23,967,300 ლარი.

მეორე ამოცანა - ინფრასტრუქტურა და სერვისები. სოფლის ძირითადი ინფრასტრუქტურის (მათ შორის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებამდე მიმავალი გზებისა და შესაბამისი ინფრასტრუქტურის) გაუმჯობესება და ხარისხიანი სახელმწიფო სერვისებით სარგებლობის ხელმისაწვდომობა, საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ჩათვლით. აქტივობების რაოდენობა 22; 2020 წლის საპროგნოზო ბიუჯეტი 402,784,700 ლარი; 2020 წლის ბიუჯეტის შესრულება 547,570,100 ლარი.

მესამე ამოცანა - ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობა. სოფლის მოსახლეობის (განსაკუთრებით ქალებისა და ახალგაზრდების) ჩართულობის გაზრდა ადგილობრივი საჭიროებების იდენტიფიცირებასა და მათი გადაწყვეტის გზების განსაზღვრაში. აქტივობების რაოდენობა 1; 2020 წლის საპროგნოზო ბიუჯეტი 0 ლარი, 2020 წლის ბიუჯეტის შესრულება 0 ლარი.

მესამე პრიორიტეტული სფერო: გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა, პირველი ამოცანა - წყლის, ტყისა და სხვა რესურსები. მიზნობრივ სოფლის ტერიტორიებზე წყლის, ტყისა და სხვა რესურსების მართვის გაუმჯობესება. აქტივობების რაოდენობა 10; 2020 წლის საპროგნოზო ბიუჯეტი 14,321,300 ლარი; 2020 წლის ბიუჯეტის შესრულება 15,862,400 ლარი.

მეორე ამოცანა - ნარჩენების მართვა. სოფლად ნარჩენების მართვის მდგრადი სისტემების განვითარების ხელშეწყობა. აქტივობების რაოდენობა 1; 2020 წლის საპროგნოზო ბიუჯეტი 10,000,000 ლარი; 2020 წლის ბიუჯეტის შესრულება 15,100,000 ლარი.

მესამე ამოცანა - კლიმატის ცვლილება. კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული შესაძლო ნეგატიური გავლენის შერბილების ღონისძიებების განხორციელება. რისკების შეფასება. აქტივობების რაოდენობა 2; 2020 წლის საპროგნოზო ბიუჯეტი 9,129,100 ლარი, 2020 წლის ბიუჯეტის შესრულება 10,689,900 ლარი.

პრიორიტეტული მიმართულება 1: ეკონომიკა და კონკურენტუნარიანობა

პრიორიტეტული მიმართულება ეკონომიკა და კონკურენტუნარიანობა მოიცავს 3 ამოცანას და ჯამში 20 აქტივობას. ამოცანები ძირითადად მოიცავს ფერმერული მეურნეობების გაჯანსაღების, მათი კონკურენტუნარიანობის ამაღლებისთვის და ასევე, სოფლის ეკონომიკის დივერსიფიცირების და ტურიზმის განვითარების მხარდაჭერის მიზნით სახელმწიფოს მიერ განსახორციელებელ აქტივობებს.

პრიორიტეტული მიმართულების ჯამური საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 249,181,400 ლარის ოდენობით, ხოლო 2020 წელს, ფაქტობრივმა შესრულებამ შეადგინა 241,748,969 ლარი.

ფერმერული საქმიანობის ეკონომიკური გაჯანსაღება, რესტრუქტურირება და მოდერნიზაცია. დივერსიფიკაციისა და ეფექტიანი მიწოდების ჯაჭვის განვითარების მეშვეობით ამოცანის შესრულების მიზნით, 2020 წელს ჯამში 14 აქტივობა განხორციელდა, მათ შორის, შეღავათიანი აგროკრედიტი, ახალგაზრდა მენარმეების განვითარების პროგრამა, დანერგე მომავალი, შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსება, მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ინფრასტრუქტურის განვითარება, სამელიორაციო სისტემების მშენებლობა და რეაბილიტაცია, ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების გაუმჯობესება და ქართული ჩაის წარმოების ხელშეწყობა, მოსავლის ამღები ტექნიკის თანადაფინანსების პროექტი, აგროწარმოების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამა, მერძევეობის დარგის მოდერნიზაციის და ბაზარზე წვდომის პროგრამა. ამოცანის ყველა აქტივობა განხორციელდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და მის სტრუქტურაში შემავალი სააგენტოების მიერ.

ამოცანის შესრულების მიზნით დაგეგმილი აქტივობების საპროგნოზო ბიუჯეტი 232,045,400 ლარით განისაზღვრა.

ამოცანის მიზნების მისაღწევად განხორციელებული აქტივობების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში: დაფინანსდა 76 ახალი ან არსებული საწარმოს გაფართოება/გადაიარაღება/მოდერნიზება; დაფინანსდა 39 ახალგაზრდა მენარმე; გაშენდა/დაკონტრაქტდა 2,701 ჰა ფართობის ახალი ბაღი; შეიქმნა 1 გადამამუშავებელი და 9 შემნახველი საწარმო; გაიცა 138 გრანტი პირველადი წარმოებისთვის; რეგულარულ სარწყავში გადასაცემი მიწის ფართობი გაიზარდა 4,200 ჰა-ით; სარწყავ მიწებზე წყლით უზრუნველყოფა გაუმჯობესდა 11,492 ჰა-ზე; განხორციელდა 3,750 ჰა მიწის ფართობის დაშრობა და ჭარბი წყლის მოცილება - 9,410 ჰა-ზე; გაუმჯობესდა სარწყავი წყლის მიწოდება 316 ჰექტარზე; შვიდი კოოპერატივი აღიჭურვა თაფლის წარმოებისთვის საჭირო ხელსაწყო/დანადგარებით; გადამამუშავებელი დანადგარებით აღიჭურვა 13 კოოპერატივი; სწავლება გაიარა 132 ფერმერმა, მათ შორის 53-მა ქალმა; ჩაის პლანტაციის 2 პროექტი რეაბილიტირდა; თანადაფინანსდა 73 ბენეფიციარისთვის მოსავლის ამღები სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკის შეძენა; 376 ბენეფიციარს დაუფინანსდა ან სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის შეძენა, ან სასათბურო მეურნეობის მოწყობა, ან სარწყავი სისტემების მოწყობა; სარგებელი დაერიცხა სულ 246,871 ფერმერს; გაიცა 67 მიზნობრივი გრანტი.

ამოცანის შესრულების მიზნით დაგეგმილი აქტივობების საპროგნოზო ბიუჯეტი 232,045,400 ლარით განისაზღვრა.

ტივობების საპროგნოზო ბიუჯეტი 232,045,400 ლარით განისაზღვრა. 2020 წელს, სახელმწიფოს მიერ, ამოცანის განხორციელებისთვის გახარჯულია 218,686,442 ლარი.

სოფლის ეკონომიკის დივერსიფიკაცია სოფლის მეურნეობასთან დაკავშირებული ღირებულებათა ჯაჭვის გაძლიერებით და მდგრადი არასასოფლო სამეურნეო მიმართულებების განვითარების საშუალებით ამოცანის შესრულების მიზნით, 2020 წელს, ერთი აქტივობა განხორციელდა - მენარმეობის განვითარება. ამოცანის ქვეშ წარმოდგენილი აქტივობა განხორციელდა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ „აწარმოე საქართველოში“ მიერ.

ამოცანის შესრულების მიზნით დაგეგმილი აქტივობის საპროგნოზო ბიუჯეტი 4,000,000 ლარით განისაზღვრა. ამოცანის მიზნების მისაღწევად, 2020 წლის განმავლობაში: ხელშეკრულება გაფორმდა 24 საწარმოსთან. შესრულების მიზნით დაგეგმილი აქტივობის საპროგნოზო ბიუჯეტი 4,000,000 ლარით განისაზღვრა. 2020 წელს, სახელმწიფოს მიერ, ამოცანის განხორციელებისთვის გახარჯულია 3,200,000 ლარი.

აქტივობა მენარმეობის განვითარება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო / სსიპ აწარმოე საქართველოში.

აქტივობის მიზანი: საქართველოში მენარმეობის განვითარება, მენარმის მხარდაჭერა, ახალი საწარმოების შექმნისა და არსებული საწარმოს გაფართოების ან გადაიარაღების ხელშეწყობა

განხორციელებული ღონისძიებები

2020 წლის განმავლობაში სულ სააგენტოს „აწარმოე საქართველოში“ მიერ, პროგრამის „აწარმოე საქართველოში“ ფარგლებში, გაფორმდა ხელშეკრულებები 24 ბენეფიციარ კომპანიასთან კრედიტისა და ლიზინგის საგნის პროცენტის თანადაფინანსებაზე. სულ 2020 წელს, აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში საწარმოებზე გადაირიცხა 3.2 მლნ ლარი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2020 წელს, აქტივობის ფარგლებში, დაგეგმილი იყო 10 ახალი ან/და არსებული საწარმოს გაფართოების პროექტის მხარდაჭერა. საანგარიშო პერიოდში, ხელშეკრულება გაფორმდა 24 ბენეფიციართან, ხოლო თანადაფინანსებით მხარი დაეჭირა 44 საწარმოს.

2020 წელს, აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 4,000,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 3,200,000 ლარი.

ამოცანა სოფლად ტურიზმისა და შესაბამისი

ტურისტული პროდუქტების განვითარება სოფლის სპეციფიკისა და უნიკალური კულტურული იდენტობის საფუძველზე ამოცანის შესრულების მიზნით, 2020 წელს, 5 აქტივობა განხორციელდა, მათ შორის, ტურიზმის განვითარება და ხელშეწყობა, რეგიონებში კულტურის მხარდაჭერა, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და სამუზეუმო სისტემის სრულყოფა. აქტივობები განხორციელდა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მიერ.

ამოცანის შესრულების მიზნით დაგეგმილი აქტივობების საპროგნოზო ბიუჯეტი 13,136,000 ლარით განისაზღვრა. ამოცანის მიზნების მისაღწევად განხორციელებული აქტივობების შედეგად 2020 წლის განმავლობაში: სასტუმრო ინდუსტრიის მიმართულების ფარგლებში სესხის პროცენტის თანადაფინანსების პროგრამით მხარი დაეჭირა 28 სასტუმროს; დამატებით შექმნილია 3 ტურისტული პროდუქტი და 2 მცირე ინფრასტრუქტურული პროექტი; გადამზადებულია 600 ტურიზმის სექტორის წარმომადგენელი; რეგიონებში განხორციელდა 43 კულტურული და საგანმანათლებლო პროექტი, რეგიონებში მდებარე კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების რესტავრაცია რეაბილიტაციის, კონსერვაციის და არქეოლოგიური შესწავლის მიმართულებით განხორციელდა 47 პროექტი. განხორციელდა რეგიონებში სამინისტროს დაქვემდებარებაში არსებული 10 სსიპ-ის (მუზეუმების, სახლ-მუზეუმების), ასევე, მუზეუმ-ნაკრძალების დაფინანსება. ამოცანის შესრულების მიზნით დაგეგმილი აქტივობების საპროგნოზო ბიუჯეტი 13,136,000 ლარით განისაზღვრა. 2020 წელს, სახელმწიფოს მიერ ამოცანის განხორციელებისთვის გახარჯულია 19,862,527 ლარი.

ამრიგად, დასკვნის სახით გვინდა ვთქვათ, რომ მიუხედავად პანდემიისა საქართველოს მთავრობა მნიშვნელოვან ღონისძიებებს აწარმოებდა სოფლის განვითარების მიზნით, შესაბამისად შეიმუშავა საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წლების სტრატეგია და დაამუშავა 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმა. ამ პროცესში აღსანიშნავია ევროკავშირის მხარდაჭერა, ევროკავშირის სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამის (EENPARD) ფარგლებში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წწ სტრატეგიის 2018-2020 წწ სამოქმედო გეგმის 2020 წლის შესრულების მონიტორინგის ანგარიში.